

زنان در فرهنگ بلوچی

زنان در فرهنگ بلوچی به جایگاه و نقش زنان در جنبه‌های مختلف فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی جامعه بلوچ اشاره دارد. فرهنگ بلوچی در مناطق مختلف ایران، پاکستان و افغانستان رواج دارد و به دلیل گستردگی جغرافیایی و تنوع جوامع بلوچ، شیوه‌های زندگی و نقش‌های اجتماعی زنان در میان گروه‌های مختلف بلوچ یکسان نیست. زنان در این جوامع در حوزه‌هایی مانند خانواده، پوشاک سنتی، صنایع دستی، هنرهای بومی و انتقال برخی عناصر فرهنگی از نسلی به نسل دیگر نقش دارند.

یکی از شناخته‌شده‌ترین جلوه‌های نقش زنان در فرهنگ بلوچی، مشارکت آنان در تولید و حفظ هنرهای سنتی، به‌ویژه سوزندوزی بلوچی است. سوزندوزی در بسیاری از مناطق بلوچستان بخشی از پوشاک سنتی زنان بلوچ را شکل می‌دهد و نقش‌ها و شیوه‌های آن در برخی مناطق از طریق آموزش میان نسل‌های مختلف منتقل شده است. خبرگزاری مهر سوزندوزی را از هنرهای سنتی مرتبط با زنان بلوچ دانسته و به انتقال نقش‌ها و مهارت‌های آن از مادران به دختران اشاره کرده است.^[1]

نقش زنان بلوچ در دوران معاصر، افزون بر حوزه‌های سنتی، در زمینه‌هایی مانند آموزش، فعالیت‌های اقتصادی، صنایع دستی و مشارکت‌های اجتماعی نیز مورد توجه قرار گرفته است. با این حال، وضعیت زنان بلوچ در مناطق مختلف به عواملی مانند سطح سکونت، شرایط اقتصادی، میزان

شهرنشینی و تحولات اجتماعی بستگی دارد و نمی‌توان ویژگی‌های یک منطقه یا جامعه محلی را به تمامی زنان بلوچ تعمیم داد.

جایگاه زنان در جامعه بلوچ

جایگاه زنان در جامعه بلوچ تحت تأثیر ساختارهای خانوادگی، روابط خویشاوندی، شرایط اقتصادی و اجتماعی و تفاوت‌های منطقه‌ای قرار دارد. جامعه بلوچ در گستره‌ای از مناطق ایران، پاکستان و افغانستان زندگی می‌کند و به همین دلیل، نقش و جایگاه زنان در میان جوامع مختلف بلوچ یکسان نیست. تفاوت میان مناطق شهری و روستایی و همچنین تحولات اجتماعی و اقتصادی معاصر نیز در شکل‌گیری نقش‌های اجتماعی زنان تأثیرگذار بوده است.

زن بلوچ در حال سوزن دوزی

در جوامع بلوچ، زنان در کنار نقش‌های خانوادگی، در حفظ و انتقال بخشی از میراث فرهنگی نیز مشارکت دارند. فعالیت اقتصادی زنان نیز یکی از جنبه‌های حضور آنان در جامعه بلوچ است. صنایع دستی، به‌ویژه سوزن‌دوزی، در برخی مناطق به‌عنوان یکی از زمینه‌های درآمدزایی زنان شناخته می‌شود. همچنین زنان در برخی بازارهای محلی و فعالیت‌های مرتبط با فروش محصولات و کالاهای مورد نیاز خانوار حضور دارند. حضور زنان بلوچ، به‌ویژه زنان میان‌سال و سالخورده، در میان دست‌فروشان بازار سنتی بلوکان در جاییار بسیار پررنگ است.^[۱۴]

در دهه‌های اخیر، حضور زنان بلوچ در عرصه‌های آموزشی، حرفه‌ای و اجتماعی نیز افزایش یافته است. این تغییرات در کنار گسترش شهرنشینی و دسترسی بیشتر به آموزش، به شکل‌گیری الگوهای جدیدی از مشارکت اجتماعی زنان انجامیده است. در عین حال، میزان و نوع این مشارکت در مناطق مختلف بلوچستان متفاوت است و شرایط اقتصادی و اجتماعی هر منطقه بر آن تأثیر می‌گذارد. نمونه‌هایی از حضور زنان بلوچ در مناصب مدیریتی و اجتماعی نیز در رسانه‌های ایران گزارش شده است؛ از جمله انتصاب سامیه بلوچ‌زهی به عنوان شهردار کلات در شهرستان سرباز که

خانواده و ازدواج

یک زوج بلوچ

خانواده و پیوندهای خویشاوندی از عناصر مهم ساختار اجتماعی جوامع بلوچ به‌شمار می‌روند. ساختار اجتماعی بلوچ‌ها در مناطق مختلف یکسان نیست و عواملی مانند محل سکونت، نوع زندگی، شرایط اقتصادی و تحولات اجتماعی بر روابط خانوادگی و شیوه‌های ازدواج تأثیر گذاشته‌اند. از این رو، رسوم مربوط به خانواده و ازدواج در میان گروه‌های مختلف بلوچ می‌تواند تفاوت‌هایی داشته باشد.

ازدواج در فرهنگ بلوچ افزون بر ایجاد پیوند میان زن و مرد، در بسیاری از موارد با روابط میان خانواده‌ها و خویشاوندان نیز ارتباط دارد. مراسم ازدواج نیز بخشی از آیین‌های اجتماعی و فرهنگی جوامع بلوچ محسوب می‌شود و در مناطق مختلف بلوچستان با شیوه‌ها و رسوم متفاوتی برگزار می‌شود.^[۱] پوشاک سنتی، موسیقی و گرده‌مایی‌های خانوادگی از جمله عناصر فرهنگی مرتبط با برخی مراسم ازدواج بلوچ‌ها هستند.

در برخی جوامع بلوچ، خانواده در فرایند انتخاب همسر و شکل‌گیری ازدواج نقش دارد. با این حال، میزان و نوع مشارکت اعضای خانواده در این فرایند در مناطق مختلف و در میان نسل‌های گوناگون متفاوت است. تغییرات اجتماعی، افزایش شهرنشینی و گسترش آموزش نیز در دهه‌های اخیر بر الگوهای ازدواج و روابط خانوادگی در برخی مناطق بلوچ تأثیر گذاشته است.

زنان در مراسم ازدواج و آیین‌های خانوادگی نیز مشارکت دارند و بخشی از رسوم و سنت‌های مربوط به این مراسم از طریق آنان به نسل‌های بعد منتقل می‌شود. برگزاری مراسم خانوادگی و مشارکت خویشاوندان در آیین‌های ازدواج، از جلوه‌های پیوندهای اجتماعی در جوامع بلوچ به‌شمار می‌رود.^[۲]

پوشاک و زیورآلات زنان بلوچ

نمونه ای از پوشاک زنان بلوچ

پوشاک زنان بلوچ یکی از جلوه‌های فرهنگ و هنر سنتی مردم بلوچ به‌شمار می‌رود. این پوشاک در مناطق مختلف بلوچستان دارای تفاوت‌هایی در شیوه دوخت، تزئینات، رنگ و نوع پارچه است. سوزن‌دوزی-بلوچی از مهم‌ترین عناصر تزئینی پوشاک زنان بلوچ است و در بخش‌هایی از بلوچستان به‌عنوان یکی از هنرهای سنتی زنان رواج دارد. این هنر با استفاده از نقش‌های هندسی و تزئینی بر روی پارچه انجام می‌شود و در پوشاک سنتی زنان کاربرد دارد.^[۷]

اصلی‌ترین عنصر لباس بلوچی زنانه سوزن‌دوزی و اصلی‌ترین عنصر سوزن‌دوزی، طرح‌ها و نقوشی هستند که روی پارچه دوخته می‌شوند. این طرح‌ها شامل نقوش انسانی، حیوانی، گیاهی و هندسی بوده و از میان آن‌ها نقوش هندسی متنوع‌تر از سایر طرح‌ها است و به وفور در سوزن‌دوزی‌های این منطقه یافت می‌شوند. گاهی بانوان بلوچ برای ایجاد تنوع، بر اساس ذوق و قریحه درونی خود تغییراتی ایجاد می‌کنند مانند زنجیر دوزی با نخ ابریشم؛ اما اصل طرح و نقشه همان طرح‌های ثابت همیشگی است. نقش‌های ظریف‌تر را خودکار و نقش‌های درشتی که مرغوبیت نوع اول را ندارند، توئی می‌نامند.

پوشاک سنتی زنان بلوچ معمولاً شامل پیراهنی بلند و شلوار است که بخش‌هایی از آن با سوزن‌دوزی و دیگر شیوه‌های تزئینی آراسته می‌شود. در برخی نمونه‌های لباس سنتی، قسمت‌هایی مانند پیش‌سینه، سرآستین و پایین لباس با نقش‌های سوزن‌دوزی تزئین می‌شوند. نوع و میزان تزئینات پوشاک در میان مناطق مختلف بلوچستان متفاوت است و طرح‌ها و رنگ‌های به‌کاررفته می‌توانند

سوزندوزی در پوشاک زنان بلوچ تنها جنبه تزئینی ندارد و بخشی از هنرهای دستی و میراث فرهنگی این جامعه محسوب می‌شود. در برخی مناطق، زنان این هنر را از سنین پایین فرا می‌گیرند و مهارت‌های مربوط به آن در خانواده و میان نسل‌های مختلف انتقال می‌یابد. به همین دلیل، پوشاک سنتی و شیوه‌های تزئین آن در حفظ برخی عناصر هنر و فرهنگ محلی نقش دارد.

زیورآلات

طلا و زیورآلات در زندگی زن بلوچ چنان رسوخ کرده که زندگی بدون قطعه ای طلا زیبایی و ظرافت نداشته و ندارد. داشتن زیورآلات یکی از خصوصیات زنان بلوچ بوده و است.^[۹]

زیورآلات نیز در کنار پوشاک، بخشی از عناصر ظاهری و تزئینی مورد استفاده زنان بلوچ را تشکیل می‌دهد که برای سر و مو، گوش، دست و پا استفاده می‌شود.^[۱۰] نوع زیورآلات و شیوه استفاده از آن‌ها در میان زنان بلوچ، مانند پوشاک، می‌تواند بر اساس منطقه و شرایط اجتماعی و اقتصادی متفاوت باشد. زیورآلات در برخی مراسم و مناسبت‌های اجتماعی و خانوادگی نیز مورد استفاده قرار می‌گیرند و در کنار پوشاک سنتی، بخشی از جلوه ظاهری فرهنگ بلوچ را شکل می‌دهند.

سینه ریزدر زبان محلی سنجاک یا تاسنی گفته می‌شود.

زیورآلات بلوچی

جواهرات بلوچی

زن بلوچ با زیورآلات بلوچی

زن بلوچ با جواهرات بلوچی

سینه ریز بلوچی

زنان و هنرهای سنتی

زنان بلوچ در حفظ و انتقال بخشی از هنرها و صنایع دستی سنتی جامعه بلوچ نقش دارند. این هنرها شامل سوزن‌دوزی-بلوچی، حصیریافی، برخی صنایع دستی و در برخی مناطق، گونه‌هایی از موسیقی و آواز محلی است. بسیاری از این مهارت‌ها در چارچوب خانواده و به‌صورت نسل‌به‌نسل منتقل شده‌اند و در برخی مناطق به‌عنوان فعالیت‌های فرهنگی و اقتصادی زنان شناخته می‌شوند. هنرهای سنتی زنان بلوچ علاوه بر جنبه کاربردی و اقتصادی، بخشی از میراث فرهنگی مناطق بلوچ‌نشین به‌شمار می‌روند.

سوزن دوزی

سوزن دوزی، یلوچی از شناخته شده ترین هنرهای سنتی مرتبط با زنان بلوچ است. این هنر با ایجاد نقش ها و طرح های تزئینی بر روی پارچه انجام می شود و در بخش هایی از پوشاک سنتی زنان بلوچ کاربرد دارد. طرح ها و شیوه های سوزن دوزی در مناطق مختلف بلوچستان تفاوت هایی دارند و برخی نقش ها و الگوها از طریق آموزش خانوادگی و انتقال مهارت میان نسل های مختلف حفظ شده اند.

سوزن دوزی در برخی مناطق بلوچستان علاوه بر ارزش فرهنگی، زمینه ای برای فعالیت اقتصادی زنان نیز فراهم کرده است. تولید و فروش محصولات سوزن دوزی شده، به ویژه پوشاک و صنایع دستی، در برخی مناطق به عنوان یکی از راه های درآمدزایی زنان شناخته می شود. خبرگزاری جمهوری اسلامی در گزارشی درباره صنایع دستی بلوچستان، سوزن دوزی را از جمله هنرهای شاخص این منطقه معرفی کرده و به نقش آن در فعالیت های اقتصادی و فرهنگی اشاره کرده است.^[۱۲]

حصیربافی و صنایع دستی

حصیربافی یکی دیگر از صنایع دستی رایج در برخی مناطق بلوچستان است.^[۱۳] مواد اولیه این هنر معمولاً از گیاهان بومی منطقه تهیه می شود و محصولات حصیربافی برای مصارف مختلف کاربرد دارند. زنان در برخی جوامع محلی در تولید و عرضه این محصولات مشارکت می کنند و مهارت های مربوط به آن در میان نسل های مختلف انتقال می یابد.

حصیر بافی، پرده بافی یا خولک بافی که حاصل آن نوعی پرده خاص به نام پرده خولکی یا حصیری است، یکی از صنایع دستی معروف منطقه سیستان بوده که تاریخی نامعلوم و به گفته برخی افراد سال خورده منطقه قدمتی همزاد با دریاچه هامون دارد.^[۱۴]

موسیقی و آواز

موسیقی یلوچی یکی از عناصر مهم فرهنگ شفاهی و هنری جامعه بلوچ است. موسیقی در مناطق مختلف بلوچستان دارای گونه ها و شیوه های اجرایی متفاوتی است و در مراسم و مناسبت های اجتماعی و فرهنگی مورد استفاده قرار می گیرد.

زنان در برخی مناطق در اجرای آوازا و ترانه های محلی، به ویژه در محیط های خانوادگی و مراسم خاص، مشارکت داشته اند. آوازهای محلی زنان می توانند در انتقال روایات، خاطرات و عناصر فرهنگ شفاهی نقش داشته باشند. با این حال، میزان و شکل حضور زنان در موسیقی و آواز در جوامع مختلف بلوچ یکسان نیست.^[۱۵]

نقش زنان در حفظ میراث فرهنگی

زنان بلوچ از طریق مشارکت در تولید صنایع دستی، آموزش مهارت‌های سنتی و انتقال برخی عناصر فرهنگ شفاهی به نسل‌های بعد، در حفظ بخشی از میراث فرهنگی جامعه بلوچ نقش دارند. انتقال مهارت‌هایی مانند سوزن‌دوزی و برخی صنایع دستی در بسیاری از موارد در محیط خانواده و میان نسل‌های مختلف زنان صورت می‌گیرد.

در سال‌های اخیر، برخی نهادهای فرهنگی و فعالان حوزه صنایع دستی نیز بر اهمیت آموزش و توسعه فعالیت‌های زنان در زمینه هنرهای سنتی تأکید کرده‌اند. این فعالیت‌ها علاوه بر کمک به حفظ هنرهای بومی، می‌تواند زمینه حضور بیشتر زنان در فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی را فراهم کند. خبرگزاری ایرنا در گزارش‌هایی دربارهٔ صنایع دستی سیستان و بلوچستان، بر ظرفیت هنرهای سنتی و صنایع دستی منطقه در حفظ میراث فرهنگی و ایجاد فرصت‌های اقتصادی برای جامعه محلی تأکید کرده است.

آموزش و سواد زنان بلوچ

آموزش و سواد زنان بلوچ از موضوعات مرتبط با تحولات اجتماعی در مناطق بلوچ‌نشین ایران است. وضعیت دسترسی به آموزش در این مناطق تحت تأثیر عواملی مانند پراکندگی سکونتگاه‌ها، فاصله جغرافیایی، شرایط اقتصادی و میزان دسترسی به امکانات آموزشی قرار دارد. به همین دلیل، وضعیت آموزشی زنان و دختران بلوچ در مناطق مختلف یکسان نیست و میان مناطق شهری و روستایی تفاوت‌هایی وجود دارد. کمبود نیروی انسانی در کنار دغدغه بازماندگان از تحصیل، کمبود فضاهای آموزشی، هزینه‌های بالای آموزشی کودکان استثنایی و نیاز کودکان عشایر به وسایل و

تجهیزات اولیه تحصیل به عنوان مهم‌ترین چالش‌های آموزشی سیستان و بلوچستان محسوب می‌شوند.^[۱۶]

آموزش زنان بلوچ تنها به آموزش رسمی محدود نمی‌شود و در برخی مناطق، آموزش مهارت‌های حرفه‌ای و کاربردی نیز مورد توجه قرار گرفته است. در سال‌های اخیر، طرح‌هایی برای آموزش مهارت و توانمندسازی زنان و جوانان در مناطق روستایی سیستان و بلوچستان اجرا شده است.^[۱۷]

زنان و دخترانی که سالیان سال از بی سوادی رنج می‌بردند اینک راهی کلاسهای درس شده و راه کسب علم و دانش را با جدیت طی کردند بگونه ای که اکنون به یاری خدا شمار دانش آموزان و دانشجویان دختر اگر بیشتر از پسران نباشد کمتر از آنان نیست.^[۱۸]

زنان در ادبیات و فرهنگ شفاهی بلوچ

فرهنگ شفاهی بخش مهمی از میراث فرهنگی جامعه بلوچ را تشکیل می‌دهد و شامل داستان‌ها، افسانه‌ها، ترانه‌ها، لالایی‌ها، ضرب‌المثل‌ها و روایت‌هایی است که عمدتاً به صورت شفاهی از نسلی به نسل دیگر منتقل شده‌اند. زنان نیز در این فرایند، هم به عنوان موضوع برخی روایت‌ها و هم به عنوان راوی و انتقال‌دهنده بخشی از فرهنگ شفاهی نقش داشته‌اند. این نقش به ویژه در محیط خانواده و در ارتباط با کودکان و نسل‌های جوان اهمیت داشته است.

ادبیات شفاهی بلوچ در مناطق مختلف بلوچستان دارای گونه‌ها و روایت‌های متنوعی است و مضامین آن موضوعاتی مانند عشق، خانواده، دل‌آوری، مهاجرت، سوگ و زندگی اجتماعی را دربرمی‌گیرد. بازتاب زنان در این آثار نیز به زمینه و نوع روایت بستگی دارد و شخصیت‌های زن در برخی داستان‌ها و ترانه‌ها دارای نقش‌های متفاوتی هستند.^[۱۹]

جایگاه زنان در افسانه‌ها و داستان‌های بلوچی

زنان در برخی افسانه‌ها و داستان‌های شفاهی بلوچ به عنوان شخصیت‌های اصلی یا فرعی حضور دارند. این شخصیت‌ها ممکن است در روایت‌های عاشقانه، حماسی و خانوادگی ظاهر شوند و بازتاب‌دهنده برخی ارزش‌ها و نگرش‌های اجتماعی جوامعی باشند که این داستان‌ها در میان آن‌ها رواج داشته‌اند.

در برخی روایت‌های عاشقانه بلوچی، زن به عنوان یکی از شخصیت‌های اصلی داستان معرفی می‌شود و روابط عاطفی و خانوادگی محور روایت را شکل می‌دهد. داستان‌های عاشقانه شفاهی در فرهنگ بلوچ در بسیاری از موارد با موسیقی و آواز همراه بوده‌اند و بخشی از میراث ادبی و

ترانه‌ها و لالایی‌ها

ترانه‌ها و لالایی‌ها از گونه‌های فرهنگ شفاهی هستند که در زندگی خانوادگی و اجتماعی مردم بلوچ جایگاه دارند. زنان در برخی جوامع بلوچ در حفظ و انتقال این گونه‌های شفاهی نقش داشته‌اند. لالایی‌ها که معمولاً در ارتباط با کودکان و در محیط خانواده خوانده می‌شوند، می‌توانند مضامینی مانند محبت، دلتنگی، آرزوها و نگرانی‌های مادرانه را دربرگیرند.

زنان سیستان و بلوچستان، بی‌آنکه آموزش رسمی موسیقی دیده باشند، قرن‌هاست که با رباعی‌ها، لالایی‌ها و «سیتک» های سوزناک، روح آیین‌های سوگواری منطقه را زنده نگه داشته‌اند؛ آیین‌هایی که نه تنها روایتگر غم و فقدانند، بلکه بخشی ارزشمند از حافظه فرهنگی و هویت قومی سیستان به‌شمار می‌آیند.^[۱۲۱] به جرئت می‌توان گفت زن بلوچ پیش‌تازتر از مردان در عرصه شعر و ادب بوده است؛ آنگاه که فرزند خود را در گهواره لالائی می‌دهد و شعر بلوچی با «لولی» آغاز می‌شود و از آن به عنوان قدیمی‌ترین بخش شعر بلوچی یاد می‌شود، این زن بلوچ است که آغازگر شعر بوده و در همه مراحل تربیت فرزند زن بلوچ در قالب شعر او را همراهی می‌کند.^[۱۲۲]

اشعار درباره زنان

زنان در شعر و ادبیات شفاهی بلوچ با مضامین گوناگونی بازنمایی شده‌اند. در اشعار عاشقانه، زن گاه به‌عنوان معشوق و شخصیت محوری شعر ظاهر می‌شود و در برخی روایت‌های حماسی و تاریخی نیز زنان در ارتباط با خانواده، عشق و سرنوشت شخصیت‌های اصلی قرار می‌گیرند.

در این اشعار زنان به اشکال گوناگون رخ نمایی می‌کنند: بانلی شمشیر زن، هانی شیدا، گوهر دولتمند، اشرفی پاک مهنار، مادران مهربان دودا و میر قمبر.^[۱۲۳]

شخصیت‌های زن در روایت‌های سنتی

شخصیت‌های زن در روایت‌های سنتی بلوچ دارای نقش‌های متنوعی هستند. برخی از آنان در داستان‌های عاشقانه حضور دارند و برخی دیگر در روایت‌های خانوادگی و اجتماعی به‌عنوان مادر، همسر یا عضو خانواده معرفی می‌شوند. در برخی داستان‌ها، زنان نقش فعال‌تری در پیشبرد روایت دارند و تصمیم‌ها و اقدامات آنان بر سرنوشت شخصیت‌های دیگر تأثیر می‌گذارد.

نقش زنان در انتقال فرهنگ و زبان به نسل‌های بعد

زنان در محیط خانواده یکی از عوامل مهم انتقال فرهنگ شفاهی به نسل‌های بعد به‌شمار می‌روند. آموزش واژگان و شیوه گفتار، خواندن لایه‌ها، نقل داستان‌ها و افسانه‌ها و انتقال ترانه‌ها و ضرب‌المثل‌های محلی از جمله شیوه‌هایی است که از طریق آن‌ها بخشی از میراث شفاهی و زبانی در خانواده منتقل می‌شود.

این نقش در جوامعی که فرهنگ شفاهی اهمیت بیشتری دارد، می‌تواند در حفظ عناصر زبان و هویت فرهنگی مؤثر باشد. مادران و دیگر زنان خانواده در ارتباط روزمره با کودکان، بخشی از واژگان، اصطلاحات، داستان‌ها و روایت‌های محلی را به نسل جدید منتقل می‌کنند.^[۲۳]

زنان بلوچ در اقتصاد

نقش زنان بلوچ در اقتصاد، بسته به محل سکونت و شرایط اجتماعی و اقتصادی، در حوزه‌هایی مانند صنایع دستی، فعالیت‌های خانگی، کشاورزی، دامداری و برخی مشاغل محلی دیده می‌شود. در مناطق روستایی یلوچستان، بخشی از فعالیت اقتصادی زنان در قالب کارهای خانگی و خانوادگی انجام می‌شود و صنایع دستی از مهم‌ترین زمینه‌های فعالیت آنان به‌شمار می‌رود.

صنایع دستی و مشاغل خانگی

صنایع دستی یکی از حوزه‌های مهم فعالیت اقتصادی زنان در مناطق بلوچ‌نشین ایران است. سوزن‌دوزی، یلوچی، حصیربافی و برخی دیگر از صنایع دستی از جمله فعالیت‌هایی هستند که زنان در تولید آن‌ها مشارکت دارند. این فعالیت‌ها در برخی مناطق علاوه بر حفظ میراث فرهنگی، به‌عنوان منبع درآمد برای زنان و خانواده‌ها نیز اهمیت دارند.^[۲۴]

فعالیت زنان در صنایع دستی گاه به‌صورت کار در خانه یا کارگاه‌های کوچک انجام می‌شود. این شیوه فعالیت می‌تواند امکان مشارکت اقتصادی زنان را در مناطقی که فرصت‌های شغلی رسمی محدودتر است فراهم کند. با این حال، وابستگی برخی از این فعالیت‌ها به بازار فروش، قیمت مواد اولیه و

دسترسی به بازارهای گسترده‌تر از جمله عواملی است که بر درآمد حاصل از صنایع دستی تأثیر می‌گذارد.

فعالیت‌های کشاورزی و اقتصادی روستایی

زنان روستایی در استان سیستان و بلوچستان در کنار فعالیت‌های صنایع دستی، در برخی فعالیت‌های کشاورزی و تولیدات محلی نیز مشارکت دارند. زنان در فعالیت‌هایی مانند صنایع دستی، پرورش طیور، فرآوری محصولات کشاورزی، سبزی‌کاری، حصیربافی، سوزن‌دوزی، سکه‌دوزی و تولید نان و کلوچه محلی فعالیت دارند.^[۲۵]

کارآفرینی و توانمندسازی اقتصادی

در سال‌های اخیر، برنامه‌هایی برای تقویت فعالیت‌های اقتصادی زنان در مناطق روستایی و توسعه کسب‌وکارهای کوچک در استان سیستان و بلوچستان اجرا شده است. یکی از این برنامه‌ها طرح‌های مرتبط با توانمندسازی اشتغال‌محور زنان روستایی و عشایری است که هدف آن افزایش مهارت‌های کسب‌وکار و ایجاد فرصت‌های اشتغال برای زنان در مناطق روستایی عنوان شده است.^[۲۶]

برخی برنامه‌های توسعه‌ای نیز بر تقویت زنجیره ارزش صنایع دستی و افزایش دسترسی زنان به بازار تأکید دارند. در این زمینه، سازمان توسعه صنعتی ملل متحد (یونیدو) اعلام کرده است که برنامه‌هایی برای تقویت کسب‌وکارهای کوچک و فعالیت‌های مرتبط با صنایع دستی در استان سیستان و بلوچستان با تمرکز بر ایجاد فرصت‌های اشتغال پایدار و توانمندسازی اقتصادی زنان و جوانان اجرا شده است.^[۲۷]

چالش‌های اقتصادی

فعالیت اقتصادی زنان در برخی مناطق بلوچستان با چالش‌هایی مانند محدودیت دسترسی به بازار، افزایش هزینه مواد اولیه و دشواری فروش محصولات صنایع دستی روبه‌رو است. در حوزه سوزن‌دوزی نیز افزایش هزینه تولید و مشکلات بازار می‌تواند بر درآمد زنان تولیدکننده تأثیر بگذارد.^[۲۴]

جستارهای وابسته

• سوزن‌دوزی - بلوچی

منابع

1. «گزارش‌های خبرگزاری جمهوری اسلامی

درباره صنایع دستی و سوزن‌دوزی

بلوچستان» (<https://www.irna.ir>) .

خبرگزاری جمهوری اسلامی. دریافت‌شده

در ۲ اوت ۲۰۲۶.

2. «گزارش‌های خبرگزاری ایسنا درباره صنایع

دستی سیستان و بلوچستان» (<https://w>)

[/www.isna.ir](https://www.isna.ir) . خبرگزاری دانشجویان

ایران. دریافت‌شده در ۲ اوت ۲۰۲۶.

3. «گزارش‌های خبرگزاری جمهوری اسلامی

درباره میراث فرهنگی و صنایع دستی

سیستان و بلوچستان» (<https://www.irn>)

[/a.ir](https://a.ir) . خبرگزاری جمهوری اسلامی.

دریافت‌شده در ۲ اوت ۲۰۲۶.

4. جاوید، مسعود نوری (۱۲-۱۲-۲۰۱۳). «سامیه بلوچ‌زهی، زنی که در سیستان و بلوچستان شهردار شد | خبرنامه ملی ایرانیان» (<http://www.melli.org/s://www.melli.org> -زنی که در سیستان-شهرد/). دریافت‌شده در ۰۲-۰۸-۲۰۲۶.

5. ایران، عصر (۲۷-۰۱-۲۰۲۵). «بریم عروسی؛ سیستان و بلوچستان /عروسی‌هایی با آداب و رسوم خاص (+عکس)» (<https://www.asriran.com/fa/news/1033006> -عروسی-سیستان-و-بلوچستان-عروسی-هایی-با-آداب-و-رسوم-خاص-عکس). عصر ایران. دریافت‌شده در ۰۲-۰۸-۲۰۲۶.

6. «آیین‌های مربوط به خواستگاری و عروسی تا تولد نوزاد در بلوچستان» (<https://www.irna.ir/news/6384363>). ایرنا. دریافت‌شده در ۰۲-۰۸-۲۰۲۶.

7. «مهجور ماندن لباس‌های سنتی اقوام /
بی‌توجهی متولیان به پوشش محلی» (<http://www.mehrnews.com/news/4599>

/097). خبرگزاری مهر. ۲۴ اردیبهشت
۱۳۹۸. دریافت‌شده در ۲ اوت ۲۰۲۶.

8. Deppe, Margaret A. (2010). "Silk
Clothing as an Economic Factor,
Safavid Persia" (<https://doi.org/10.2752/bewdf/edch5918>). Central
and Southwest Asia.
doi: 10.2752/bewdf/edch5918 ([https://doi.org/10.2752%2Fbewdf%2F
edch5918](https://doi.org/10.2752%2Fbewdf%2Fedch5918)).

9. http کریمی, نسرين. زیورآلات زنان بلوچ
(<http://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/936781>).
زیور-آلات-زنان-بلوچ.
pp. 47-50.

10. افشار، ایرج (1992). بلوچستان و تمدن
(https://www.google.com/books/edition/بلوچستان_و_تمدن_دیرین_uXFIAAAAMAAJ?hl=en). pp. 405 &
406.

11. ناصری، عبدالله (1980). فرهنگ مردم
بلوچ (https://www.google.com/books/edition/21_بلوچ_zfAAAJ?hl=en). p. 143144.

12. «سوزن دوزی در سیستان و بلوچستان؛
میراثی کهن میان ظرفیت‌های اقتصادی و
چالش‌های بازار» (<https://www.irna.ir/news/86187590>). خبرگزاری جمهوری
اسلامی. دریافت‌شده در ۲ اوت ۲۰۲۶.

13. «آشنایی با حصیربافی در سیستان و

بلوچستان» (<https://www.hamshahrrio>)

nline.ir/news/479596/آشنایی-با-حصیر

ربافی-در-سیستان-و-بلوچستان) .

همشهری آنلاین. ۲۲-۰۱-۲۰۲۰. دریافت شده

در ۰۳-۰۸-۲۰۲۶.

14. «نفس‌های آخر خولک بافی سیستان» (<http://www.irna.ir/news/82942001>)

س-های-آخر-خولک-بافی-سیستان/نف

س-های-آخر-خولک-بافی-سیستان) .

15. «نقش زنان بلوچ در موسیقی بلوچستان -

Branz» (<https://branzbaluch.com/f>)

ا/نقش-زنان-بلوچ-در-موسیقی-بلوچستا

ن/) . دریافت شده در ۰۳-۰۸-۲۰۲۶.

16. «آموزش و پرورش در سیستان و بلوچستان

و چالش‌ها و راهکارهای آن» (<https://w>)

(www.irna.ir/news/83138328) . ایرنا.

دریافت شده در ۰۳-۰۸-۲۰۲۶.

17. «خانه مهارت در روستای رمین چابهار

افتتاح شد» (<https://www.mehrnews.c>)

/om/amp/6622775 . خبرگزاری مهر.

۲۳ مهر ۱۴۰۴. دریافت شده در ۲ اوت ۲۰۲۶.

18. «زن و نقش و جایگاه ارزنده آن در سیستان

و بلوچستان» (<https://www.irna.ir/ne>)

.www.irna.ir . (ws/81344576

دریافت شده در ۰۳-۰۸-۲۰۲۶.

19. «ادبیات بلوچی؛ گنجینه‌ای برای تولید آثار

فرهنگی و معرفی هویت ایرانی» (<http>)

s://www.mehrnews.com/news/6897

360/ادبیات-بلوچی-گنجینه-ای-برای-تول

د-آثار-فرهنگی-و-معرفی-هویت-ایران

ی) . خبرگزاری مهر. ۲۴-۰۷-۲۰۲۶.

دریافت شده در ۰۳-۰۸-۲۰۲۶.

20. «روزنامه اعتماد :: سوگ سروده‌های زنان
سیستان در خطر خاموشی» (<http://www.etemadnewspaper.ir/fa/Main/Detailed/236773>).
www.etemadnewspaper.ir . دریافت شده در ۰۳-۰۸-۲۰۲۶.

21. «"زنان بلوچ" مدافعان ساختار ادبی،
فرهنگی، اجتماعی و سیاسی جامعه
بلوچستان» (<https://www.tasnimnews.ir/fa/news/1398/02/03/196534>)
3. خبرگزاری تسنیم. دریافت شده در
۰۳-۰۸-۲۰۲۶.

22. «زن بلوچ در شعر کهن بلوچی - Branz»
(<https://branzbaluch.com/fa/>) زن-بلو
چی-در-شعر-کهن-بلوچی (/). دریافت شده
در ۰۳-۰۸-۲۰۲۶.

23. «زنان بلوچ پیشگامان توسعه اجتماعی و فرهنگی سیستان و بلوچستان» (<https://se.dayemashkid.ir>) زنان-بلوچ-پیشگامان-توسعه-اجتماعی-و-فره/ . پایگاه خبری صدای ماشکید. دریافت شده در ۰۳-۰۸-۲۰۲۶.

24. «شرایط بد اقتصادی سوزن دوزی اصیل را نابود می‌کند» (<https://www.iana.ir>) بخ ش-اجتماعی-177/54743-شرایط-بد-اقتصادی-سوزن-دوزی-اصیل-را-نابود-می-کند) . خبرگزاری کشاورزی ایران. دریافت شده در ۳ اوت ۲۰۲۶.

25. «عضویت بیش از ۴ هزار نفر در صندوق خرد زنان روستایی سیستان و بلوچستان» (<https://www.irna.ir/news/8468068>) 8/ . خبرگزاری جمهوری اسلامی. ۳۰ بهمن ۱۴۰۱. دریافت شده در ۳ اوت ۲۰۲۶.

26. «طرح توانمندسازی اشتغال محور زنان روستایی و عشایر سیستان و بلوچستان کلید خورد» (<https://www.iana.ir>) بخ ش-استان-ها-4/49421-طرح-توانمندسا زی-اشتغال-محور-زنان-روستایی-عشایر-سیستان-بلوچستان-کلید-خورد) . خبرگزاری کشاورزی ایران. دریافت شده در ۳ اوت ۲۰۲۶.

27. «UNIDO – Japan partnership for empowering women and youth through promoting Iranian handicraft value chain in Sistan and Baluchistan» (<https://iran.un.org/en/143162-unido---japan-partnership-empowering-women-and-youth-through-promoting-iranian-handicraft>) . سازمان ملل متحد. ۶ سپتامبر ۲۰۲۱. دریافت شده در ۳ اوت ۲۰۲۶.

برگرفته از

https://fa.wikipedia.org/w/index.php?title=زنان_در_فرهنگ_بلوچی&oldid=44130032

«

ویکی‌پدیا

این صفحه آخرین بار در ۵ اوت ۲۰۲۶ ساعت ۱۲:۳۲

- ویرایش شده است.

- این صفحه با استفاده از [پارسوید](#) رندر شده است.

محتوا تحت [CC BY-SA 4.0](#) در دسترس است

مگر خلافتش ذکر شده باشد.